

8. ROHUTSKYI, Yu. I. Konfliktolohichna kompetentnist vchytelia yak umova profilaktyky konfliktiv u pedahohichnomu kolektyvi. Realii ta perspektyvy rozvytku suchasnoiosvity: iz dosvidu roboty ukrainskykh vchyteliv. Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia. 8 Iypania 2020. Zhytomyr.
URL: <https://genezum.org/library/konfliktologichna-kompetentnist-vchytelya-yak-umova-profilaktyky-konfliktiv-u-pedagogichnomu-kolektyvi>.
9. SAMSONOVA, N. V. Konflyktolohycheskaia kultura spetsyalysta y tekhnolohyia ee formyrovanyia v systeme vuzovskoho obrazovanyia : monohrafyia. Kalynynhrad: Yzd-vo KHU. 2002. S. 308. URL:<https://studfile.net/preview/7636644/>
10. FIL, S. S. Vyznachennia, zmist ta struktura konfliktolohichnoi kompetentnosti studentiv – maibutnykh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii. Naukovi zapysky NaUKMA. Pedahohichni, psykholohichni nauky ta sotsialna robota. 2011. T. 123. S. 20-24.
11. SHCHERBAKOVA, O. Y. Formyrovanye y razvytye poniatyia «konflyktolohycheskaia kultura lychnosti» v teoryy y praktyke sovremennoi konflyktolohyy. Problemu sovremennoho obrazovanyia. 2010. №2. S. 23-26.

CZU: 159.9.019.4:373.6

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p224-229

STUDIUL AGRESIVITĂȚII LA ELEVII DIN LICEU

RACU Iulia,

conferențiar universitar, doctor habilitat în psihologie,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova,

ORCID ID: 0000-0002-9096-7121, e-mail: racu.iulia9@gmail.com

STANCIU Mirela,

doctorandă, Școala Doctorală de Psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion

Creangă” din Chișinău, ORCID ID: 0000-0001-9569-6183

Rezumat. *Articolul prezintă și descrie rezultatele studiului experimental al agresivității fizice la elevii din liceu. Pe întregul lot experimental (269 de adolescenți cu vârsta cuprinsă între 14 și 19 ani) am administrat Inventarul ostilității de A. Buss și A. Darkee. Ca rezultate am evidențiat că adolescenții în număr mare se caracterizează prin nivel moderat și ridicat de agresivitate fizică. Adolescenții și adolescentele prezintă frecvențe diferite pentru nivelul ridicat de agresivitate fizică, astfel agresivitatea fizică fiind întâlnită mai frecvent la adolescenți. Adolescenții de 14 – 15 ani și adolescenții de 16 - 17 ani demonstrează agresivitate fizică mai ridicată comparativ cu adolescenții de 18 – 19 ani.*

Cuvinte-cheie: agresivitate, agresivitate fizică, diferențe de gen, diferențe de vârstă, vârsta adolescentă.

Abstract. Article presents and describes the results of experimental research of physical aggression at lyceum pupils. In order to study physical aggression on all pupils adolescents (269 adolescents age from 14 till 19) we applied Buss-Darkee Hostility Inventory. As results we established that a lot of adolescents manifests a moderate and high level of physical aggression. Boys are characterized by a high level of physical aggression. For 14 – 15 and 16 – 17 years old adolescents are more specific a high level of physical aggression than for 18 – 19 years adolescents.

Key-words: aggression, physical aggression, gender difference, age difference, adolescent.

O etapă importantă în dezvoltarea umană este adolescența. Cercetătorii G. Adams, M. Berzonsky, D. Papalia și S. Wendkos Olds prezintă adolescența ca o perioadă de tranziție de la copilărie spre maturitate [1, 2]. Multitudinea de modificări cu care se confruntă adolescenții au un impact asupra dezvoltării sferei emoționale și asupra personalității, în întregime [1, 2]. Schimbările biologice, cognitive și cele psihosociale caracteristice adolescenței pot condiționa apariția și trăirea multiplelor emoții negative cum ar fi: anxietate, frustrate, agresivitate, rigiditate și stări depresive [3, 4].

O emoție negativă întâlnită la adolescenți este agresivitatea. Agresivitatea în adolescență poate lua multiple forme. Agresivitatea fizică este o formă de manifestare a agresivității ce implică aplicarea violenței fizice împotriva celor din jur, sau împotriva obiectelor prin distrugerea acestora.

Pornind de la cele expuse am investigat agresivitatea fizică la elevii din liceu. În studiul experimental am inclus 269 de adolescenți (123 adolescenți și 146 adolescente) cu vârsta cuprinsă între 14 și 19 ani, elevi în clasele a IX-a – a XII-a. Am investigat agresivitatea fizică la elevii din liceu prin administrarea *Inventarului ostilității de A. Buss și A. Darkee*.

Figura 1 ilustrează frecvențele adolescenților pentru agresivitatea fizică.

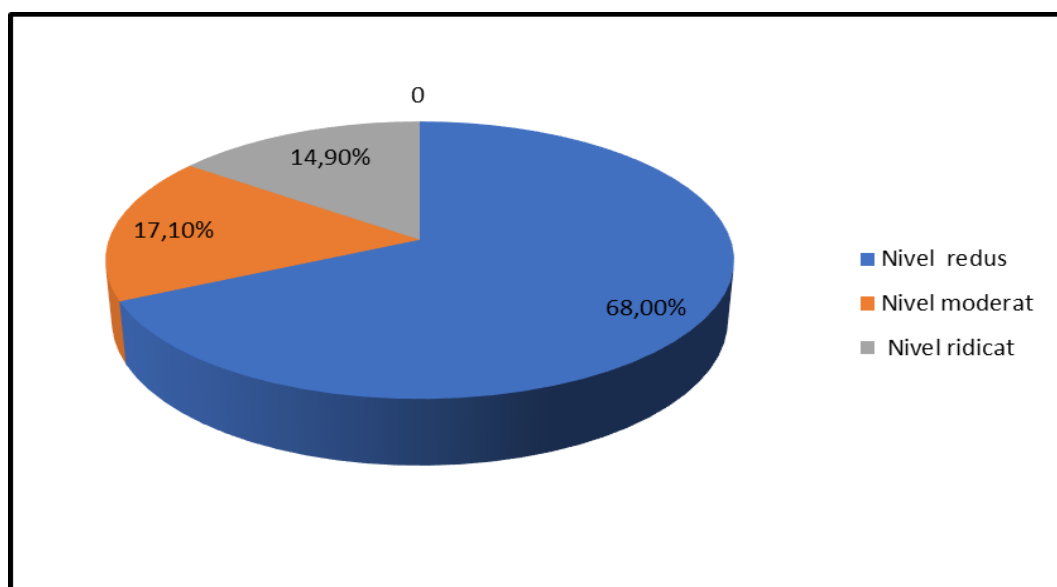

Fig. 1. Distribuția rezultatelor privind variabila agresivitate fizică la elevii din liceu

Analizând figura 1 constatăm că toți elevii din liceu ce au format lotul experimental dau dovadă de agresivitate fizică: 68% din adolescenți manifestă un nivel redus de agresivitate fizică. Acești adolescenți sunt agreabili, deschiși, sociabili, cooperează fără rezerve cu semenii și au atitudini pozitive față de aceștia, demonstrează empatie, au o bună capacitate de autocontrol, își asumă responsabilități, acceptă critica, respectă regulile și normele școlare și sociale. În rezolvarea problemelor apelează la soluții de compromis și își doresc să nu existe situații tensionate și conflictuale.

Nivelul moderat de agresivitate fizică îl întâlnim la 17,10% din adolescenți. Adolescenții cu nivel moderat de agresivitate fizică prezintă dificultăți în gestionarea emoțiilor și stărilor afective. Trăiesc ușoare sentimente de neîncredere în sine, simt că nu sunt înțeleși și că sunt nedreptățiți. Ei reacționează negativ la critică și la unele sfaturi, chiar dacă acestea vin din partea celor apropiați (părinți și semenii). Orice eșec școlar îi demoralizează și se caracterizează prin performanțe școlare medii sau slabe.

14,90% din adolescenți demonstrează nivel ridicat de agresivitate fizică. La adolescenții cu nivel ridicat de agresivitate evidențiem impulsivitate, iritabilitate, labilitate emoțională, încăpățănare, rigiditate în comportament, rebeliune și nonconformism. Manifestarea agresivității fizice poate fi explicată prin dorința de a fi în centrul atenției. În ceea ce privește școala vom menționa că acești adolescenți frecvent absentează, nu respectă regulile impuse și au performanțe școlare scăzute. La ei se observă absenteismul și rezultate școlare slabe. În plus la cele enunțate adolescenții se caracterizează și prin relații deficitare cu semenii, cadrele didactice și părinții.

Studiul manifestării agresivității fizice la elevii din liceu a cuprins și evidențierea diferențelor de gen. Figura 2 prezintă distribuția de frecvențe pentru agresivitatea fizică în funcție de genul adolescenților.

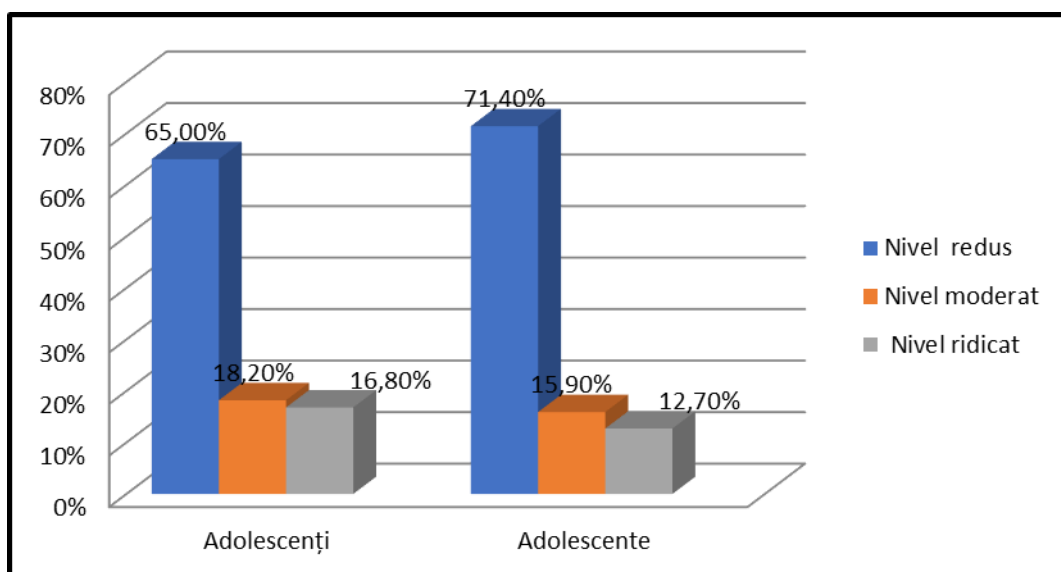

Fig. 2. Distribuția rezultatelor privind variabila agresivitate fizică la elevii din liceu în funcție de gen

Adolescenții și adolescentele au frecvențe diferite pentru nivelurile agresivității fizice. La adolescenți frecvențele se repartizează după cum urmează: cei mai mulți dintre ei dau dovadă de nivel redus de agresivitate fizică (65%). Aproape același număr de adolescenți se caracterizează prin nivel moderat de agresivitate fizică (18,20%) și prin nivel ridicat de agresivitate fizică (16,80%).

Pentru adolescente sunt consemnate următoarele rezultate: 71,40% din adolescenți au nivel redus de agresivitate fizică, 15,90% din adolescenți manifestă nivelul moderat de agresivitate fizică și 12,70% din adolescenți demonstrează nivel ridicat de agresivitate fizică.

Analizând rezultatele obținute vom remarca că: nivelul redus de agresivitate fizică predomină la adolescente (71,40%) spre deosebire de adolescenți (65%). O tendință inversă se înregistrează pentru nivelul moderat și ridicat de agresivitate fizică. Aceste nivele prevalează la adolescenți (18,20% și 16,80%) comparativ cu adolescentele (15,90% și 12,70%).

Am investigat agresivitatea fizică la elevii din liceu în dependență de vârsta acestora: adolescenți de 14 – 15 ani, adolescenți de 16 – 17 ani și adolescenți de 18 – 19 ani. Frecvențele pentru agresivitatea fizică la adolescenți în funcție de vârsta adolescenților pot fi vizualizate în figura 3.

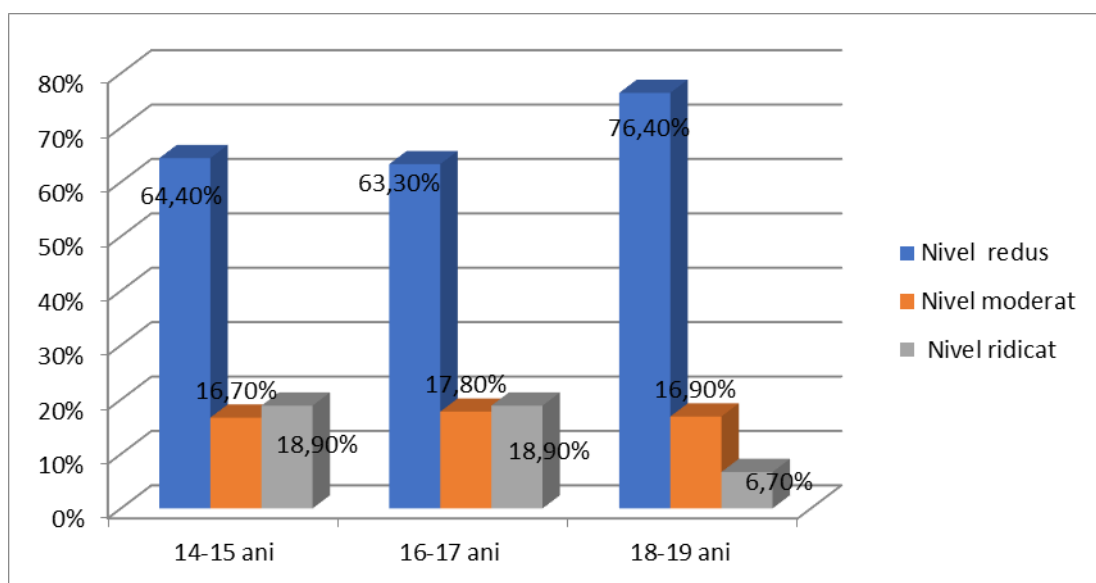

Fig. 3. Distribuția rezultatelor privind variabila agresivitate fizică la elevii din liceu în funcție de vârstă

Adolescenții de 14 – 15 ani, cei de 16 – 17 ani și 18 – 19 ani prezintă frecvențe distincte pentru nivelurile redus, moderat și ridicat de agresivitate fizică. La adolescenții de 14 – 15 ani frecvențele iau forma următoarei distribuții: la 64,40% din adolescenți observăm nivel redus de agresivitate fizică, la 16,70% din adolescenți evidențiem nivel moderat de agresivitate fizică și la 18,90% din adolescenți identificăm nivel ridicat de agresivitate fizică.

Rezultate adolescenților de 16 – 17 ani sunt apropiate de cele ale adolescenților de 14 – 15 ani: 63,30% din adolescenți manifestă nivel redus de agresivitate fizică, 17,80% din adolescenți prezintă nivel moderat de agresivitate fizică și 18,90% din adolescenți se caracterizează prin nivel ridicat de agresivitate fizică.

La adolescenții de 18 – 19 ani atestăm: peste jumătate din adolescenți (76,40%) au nivel redus de agresivitate fizică, 16,90% din adolescenți dau dovadă de nivel moderat de agresivitate fizică, în timp ce un număr mic de adolescenți (6,70%) prezintă nivel ridicat de agresivitate fizică.

Studiul comparativ al frecvențelor ne permite să evidențiem următoarele: nivelul redus de agresivitate fizică are frecvențe mai mari la adolescenții de 18 – 19 ani (76,40%) și adolescenții de 14 – 15 ani (64,40%), spre deosebire de adolescenții de 16 – 17 ani (63,30%). Nivelul moderat de agresivitate fizică se întâlnește în frecvență mai mare la adolescenții de 16 – 17 ani (17,80%). Frecvențele pentru adolescenții de 14 – 15 ani și cei de 18 – 19 ani sunt apropiate (16,70% și 16,90%). În cazul nivelului ridicat de agresivitate fizică vom menționa că adolescenții de 14 – 15 ani și adolescenții de 16 – 17 ani prezintă aceeași frecvență (18,90%), în timp ce atestăm o descreștere a frecvenței către sfârșitul vârstei (6,70% din adolescenții de 18 – 19 ani).

După testul T – Student identificăm diferențe statistic semnificative pentru agresivitatea fizică între rezultatele adolescenților de 14 – 15 ani (media=1,54) și rezultatele adolescenților de 18 – 19 ani (media=1,30), cu rezultate mai mari în rândul adolescenților de 14 – 15 ani ($T=2,29$, $p \leq 0,05$). Vom menționa că adolescenții de 14 – 15 ani demonstrează nivel mai accentuat de agresivitate fizică comparativ cu semenii lor de 18 – 19 ani. Diferențe statistic semnificative se înregistrează pentru agresivitatea fizică după Testul T- Student și între rezultatele adolescenților de 16 – 17 ani (media =1,55) și rezultatele adolescenților de 18 – 19 ani (media=1,30), cu rezultate mai mari pentru adolescenții de 16 – 17 ani ($T=2,40$, $p \leq 0,05$). Adolescenții de 16 – 17 ani dau dovadă de agresivitate mai ridicată comparativ cu adolescenții de 18 – 19 ani. Pentru diferențele statistice evidențiate vom formula următoarea explicație: adolescenții de 14 – 15 ani și cei de 16 – 17 ani sunt încă în plin proces de dezvoltare și maturizare a sferei emoționale și a personalității neavând încă complet formate mecanismele de exprimare și gestionare a emoțiilor negative, printre care și agresivitatea fizică.

În concluzie, vom menționa că elevii din liceu investigați manifestă în număr mare nivel moderat și ridicat de agresivitate fizică (17,10% și 14,90%). Dimensiunea de gen ne permite să evidențiem că nivelul moderat și ridicat de agresivitate fizică prevalează la adolescenți. În ceea ce privește vârsta, anume adolescenții de 14 – 15 ani și adolescenții de 16 – 17 ani demonstrează nivel mai ridicat de agresivitate fizică.

Bibliografie:

1. ADAMS, G., BERZONSKY, M. *Psihologia adolescenței*. tr. de D. Nistor, G. Oancea, A. Hrab, M. Andriescu. Iași: Polirom. 2009. 704 p. ISBN 978-973-46-1303-8.
2. PAPALIA, D., WENDKOS OLDS, S., DUSKIN FIELDMAN, R. *Dezvoltarea umană*. tr. de A. Mîndrilă-Sonetto. București: TREI. 2010. 644 p. ISBN 978-973-707-414-0.
3. RACU, IU., CECAN, D. Studiul emoțiilor negative la adolescenți. În: *Preocupări contemporane ale criminologiei, dreptului și psihologiei în condiții de pandemie*: conferință științifică națională cu participare. Chișinău: Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată. 2020. p. 226 – 238. ISBN 978-9975-3314-2-5.
4. RACU, IU., CECAN, D. Anxietatea și stările depresive ale adolescenților. În: *Cercetarea în științe ale educației și în psihologie: provocări, perspective*. Materialele conferinței științifice naționale. Chișinău: Print Caro. 2021. p. 252 – 258. ISBN 978-9975-56-934-7.

CZU: 7.05:316.614+376

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p229-238

AMPRENTA PSIHOLAGICĂ A MODEI ASUPRA PROCESELOR DE INCLUZIUNE ȘI EXCLUDERE SOCIALĂ. CAZUL ADOLESCENȚILOR IMIGRANȚI MOLDOVENI DIN ITALIA

ROȘCA Tatiana,

asistent universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Republica Moldova, ORCID: 0000-0003-4318-6610, tatianarosca37@gmail.com

Rezumat. Fenomenul modei, deși nu afectează valorile de bază ale societății, se instalează asupra conținutului cultural și practic, transformând deseori cultura unei societăți. Fiecare perioadă istorică este dominată de o anumită modă culturală (modă care moare și renaște, se reproduce și dispăre), care afectează nu numai formele exterioare precum îmbrăcămintea sau mobila, dar și limba, ideologia, comportamentul, care se răspândește în interiorul societății, creând niște universuri culturale, ce găsesc acel teren fertil mai ales printre adolescenți. Pentru că hainele vorbesc despre noi. O afirmație de sens comun, împreună cu contrariul, „haina nu te face călugăr”, ambele făcând aluzie la practici diferite și complementare în universul divers a acțiunilor posibile legate de vestimentație. Lucrarea reprezintă o analiză a fenomenului modei, din perspectiva psihologică, ca element de incluziune/excluziune în cadrul dinamicelor sociale și relaționale, pe care îl produce între adolescenți. Scoate în evidență mecanismele prin care vestimentația devine un instrument, care permite exprimarea și evidențierea aspectelor simbolice de diferențiere ale identității individuale și colective.

Cuvinte cheie: adolescenți, incluziune, excludere socială, modă, identitate personală, identitate colectivă